

Sundbyberg 2013-01-10

Vår referens:
Mia Ahlgren

Er referens: KU2012/1308/mfi

Yttrande om **Rapport från Myndigheten för radio och tv om täckningskravet för Sveriges Television AB:s sändningar i marknätet**

Handikappförbunden är ett partipolitiskt och religiöst obundet samarbetsorgan för rikstäckande handikappförbund.

Handikappförbunden anser att regeringen ska säkerställa att alla innevånare oavsett funktionsförmåga ska ha tillgång till innehåll i SVT, utan extra kostnad för mottagning. Rapporten ger inte tillräckligt underlag för att bedöma situationen som rör distribution av tv och i synnerhet inte när det gäller tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Täckningskravet tycks i dagsläget inte kunna förändras utan att riskera ökade kostnader för konsumenter. En översyn av den digitala infrastrukturen med medborgarna i centrum behöver startas omgående för att säkerställa mänskliga rättigheter, demokrati, säkerhet och beredskap i krissituationer.

Inledande synpunkter.

När Sverige genomförde digitaltv-övergången valde politiker att låta marknaden lösa teknikskiftet istället för att ta till vara möjligheten att skapa en modern digital infrastruktur som gynnar medborgare, utveckling och samarbete. Rapporten visar, utan att ange en exakt siffra, att en stor andel hushåll fortfarande tar emot analoga sändningar. Den visar också att "allt fler inte vet vilket mottagningsätt de använder".

Förutom Myndigheten för radio och tv har flera myndigheter undersökt TV-marknaden. Ändå brister kunskapen om hushållens olika sätt att ta emot tv. Konsekvenser för konsumenter och programföretag av analog och digital distribution saknas i rapporten. Lärdomar från Storbritanniens process kring digitaltv-övergången är väl dokumenterad¹ och behöver spridas och diskuteras i Sverige.

¹BBC dokumentation av help scheme

<http://www.bbc.co.uk/aboutthebbc/insidethebbc/howwework/accountability/helpscheme.html>

Synpunkter på förslagen

6.1 Myndigheten för radio och TV:s övergripande bedömning

Täckningskravet att nå minst 99.8 procent av den fasta befolkningen är av avgörande betydelse för samhällets krishantering. Frekvensutrymmet ska användas för att säkerställa att public service når befolkningen oavsett funktionsförmåga.

Kravet gäller i marknätet trots att hushållen tar emot innehållet på många olika sätt. Ingen tycks veta hur, inte ens hushållen själva. Det är politiska beslut som har skapat situationen där kostnaderna för distributionen i förlängningen drabbar hushållen (via ökade kostnader för SVT) trots att de redan betalar tv-avgift och har köpt utrustning för digitaltv.

6.3 Tillgänglighet nationellt och regionalt

Konsumenterna ska inte drabbas av högre kostnader för distribution eller behöva utbildning om marknaden för att få tillgång till kvalitativ och säker mottagning av public service.

6.4 Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Underlaget i rapporten räcker inte för att säga att tillgänglighetstjänsterna fungerar i alla distributionskanaler. Problemet är också att tillgänglighet ses som en separat fråga och inte i förhållande till övriga delar om säkerhet och hur hushållen tar emot innehållet.

Handikappförbunden välkomnar regeringens beslut från den 13 december om uppdraget till Myndigheten för radio och tv² att "kartlägga olika tekniska lösningar för att tillgängliggöra interaktiva televisionstjänster för personer med funktionsnedsättning samt hur samarbetet mellan tjänsteleverantörer och leverantörer av utrustning ser ut." I samband med uppdraget bör konsekvenserna för tillgänglighet och användbarhet av både analog och digital mottagning utredas.

6.5 Den nya teknikens möjligheter att öka användbarhet

Hur kommer det sig att problemet med returkanaler kommer upp i Sverige? I Storbritannien introducerades interaktiv tv (den röda knappen) för mer än 10 år sedan. De har också haft syntolkning utan behov av en extra digitaltvbox sedan lång tid. Texttv har släckts ned i samband med digitaltv-övergången. I Danmark distribueras uppläst text utan extra box likaså i Finland fast med annan teknisk lösning.

Det nordiska standardiseringsorganet NORDIG³ håller på att färdigställa en rapport om distribution av tillgänglighetstjänster i tv-utrustning som

² Se regleringsbrev <http://www.esv.se/sv/Verktyg--stod/Statsliggaren/Regleringsbrev/?RBID=14894>

³ Rapporten kommer enligt uppgift från SVT att publiceras på <http://nordig.org/>

pekar på brister som säkert kommer att analyseras av leverantörer av tv-utrustning som har behov av standarder för produkter på en europeisk marknad så att kunskapen om distributionsproblemen kan öka.

Den digitala teknikens potential att kombinera olika plattformar och att distribuera tillgänglighetsfunktioner kan inte utnyttjas utan standarder som säkerställer interoperabilitet. Den avreglerade marknaden har skapat en situation där en stor, okänd, andel hushåll fortfarande har analog mottagning trots att digitala signaler levereras till operatörer. Konsumenter drabbas av otydliga budskap och svårigheter att ta emot innehåll inklusive tillgänglighetstjänster. I uppdraget inför denna rapport skulle kostnader och kunskapskrav för konsumenter ingå, men kunskapskraven borde ställas på marknadsaktörerna och på tydlig konsumentkommunikation. Vi hänvisar till de väl underbyggda studierna kring Help scheme i Storbritannien.

Redan idag används internet för distribution av teckenspråkstolkade versioner. Distribution via internet och så kallad second screen⁴ är med största sannolikhet den framtida lösningen för tillgänglighetstjänster men än så länge måste dessa ses som utvecklingsområde och komplement till distribution via traditionella tvsändningar. Sveriges grundlag sätter stopp för krav på tillgänglighet i så kallad beställtv vilket strider mot EU:s direktiv för audiovisuella medietjänster och utgör ett hinder för utveckling, särskilt i jämförelse med andra länder där krav ställs.

6.6 Säkerhet och beredskap

En analys av hur kommunikation till innevånare med och utan funktionsnedsättning vid krissituationer ska säkerställas i olika distributionskanaler behövs snarast. Japan är känt som ett föregångsland när det gäller tillgänglighet i samband med katastrofer och public serviceföretaget NHK satsar på utveckling inom området. Trots satsningarna drabbades människor med funktionsnedsättning mycket hårdare i samband med den stora jordbävningen 2011⁵. Sverige har mycket att lära av erfarenheterna och arbetet i Japan.

6.7 Vidaresändningsplikten vid överföring i trådnät

Vidaresändningsplikten ska användas för att säkerställa att public service i första hand och de fria kanalerna i andra hand distribueras digitalt till 99,8 procent av hushållen i Sverige utan extra mottagningskostnad för konsumenter eller ökade distributionskostnader för SVT. Plikten ska även omfatta tillgänglighetstjänster i alla distributionskanaler.

⁴ Se beskrivning i MRTV:s rapport om connected tv
<http://www.radioochtv.se/Global/Vad%20%c3%a4r%20connected%20tv.pdf>

⁵ Två exempel på erfarenheter från Japan
<http://www.youtube.com/watch?v=MFoztKdXyWs>
http://www.dinf.ne.jp/doc/english/index_e.html

Frågan om vidareändningsplikten har utretts åtskilliga gånger och det krävs ett politiskt beslut för att säkerställa kommunikationen till innevånare utan extra kostnader. Regelverket behöver ses över så att det gäller utan undantag för samtliga distributionskanaler, oavsett om det är teoretiskt möjligt för en konsument att hitta en alternativ operatör.

6.8 Ekonomiska förutsättningar

Konsumenter ska inte betala extra för att ta emot Public service och fria kanaler. Det ska vara enkelt för alla innevånare att få information om hur de får tillgång till Public Service inklusive tillgängligt innehåll utan att betala extra för mottagningen. Oavsett hur Public Service finansieras i framtiden ska distributionskostnader inte drabba konsumenter eller kvalitet i sändningar och innehåll.


7 Möjligheter att uppnå effektiv spektrumanvändning

I enlighet med ITU:s rekommendationer⁶ ska tillräckligt frekvensutrymme reserveras för tillgänglighet. PTS prisreglering och auktioner riskerar att hindra samhällsnyttig användning av frekvensutrymmet.

"As the global manager of the radio frequency spectrum, ITU is actively encouraging its 193 Member States to ensure that sufficient spectrum is allocated to support services promoting accessibility for persons with disabilities."

Handikappförbunden ser fram emot ett bättre underlag under 2013 så att nödvändiga politiska beslut kan fattas för att säkerställa att den digitala infrastrukturen täcker distribution av public service till alla innevånare oavsett funktionsförmåga, geografiska och ekonomiska förutsättningar.

Med vänlig hälsning


Ingrid Burman
Ordförande

⁶ Pressmeddelande http://www.itu.int/net/pressoffice/press_releases/2011/51.aspx
Fler referenser till ITU http://www.itu.int/net/pressoffice/press_releases/2012/92.aspx
<http://www.itu.int/osg/7billion/article-dec02.html>